

DESPRE PROSTIE

de Lucia McNeff

(continuare din numărul trecut)

Două stihii malefice (pe care, din îngâmfare sau delicatețe, filosofia le-a neglijat să le studieze) bântuie azi prin istorie și omenire:

prostia (care nu e contrariul inteligenței, ci ceva foarte independent, foarte deștept, foarte puternic și teribil de eficace)

și *plictiseala* (care nu mai e lipsa de distracție, nici căscatul la ședințe sau televizor: e mai degrabă “urâtul” existenței din folclorul nostru, nu știu).

Ambele aceste forme și valori sociale, devenite pozitive și necesare, sunt instituționalizate, finanțate, cultivate științific în sere și academii. Se consumă, se exportă și, totuși, stocurile supranormative în loc să scadă, cresc ca și fasoalea din basme.

*

Prostia ar fi forma cea mai nocivă a cruzimii, răul cel mai răspândit și cel mai bine camuflat.

În câmpul poetic (pe care ni-l imaginăm), o palmă nedreaptă, dată cu ură, are efecte mai mici decât o prostie (gest, cuvânt, lege, dogmă, pumn) la care nu pot replica, în fața căreia - și eu, și semenii mei – rămânem neputincioși, interziși.

Vizez o invenție științifică ce ne va permite fotografierea hologramă a prostiei – mă aștept ca odată și odată să fie recunoscut pe plan internațional faptul că între cataclismele naturale (secetă, inundații, cutremure, lăcuste, războaie) și prostia omenească – adică prostia de azi a omenirii civilizate și culte – există un raport de interdependență cauzală.

Am descoperit un cuvânt deosebit de prețios și util: Socrate numea pe cei care refuzau logica, argumentarea, discuțiile, dialogul, misologi.

*

Repet: în fața Prostiei, jigniți în ființa noastră, neputincioși sau îngroziți, nu ne rămâne altă soluție decât fuga. Ne retragem în dezordine: în păduri, biblioteci, alcool, străinătate, radio. În noi înșine, întotdeauna.

Prostia, așa cum se arată în politica secolului nostru, pare a fi un sindrom cosmic de Suferință. Dacă aș fi ocean, pârâu, codru sau plai – cum aș putea numi agresivitatea distrugătoare a omului? Crimă? Moarte? Nu. Prostie planetară.

Da. Dar fiindcă omul e direct implicat – fiind călău și victimă în același timp – orice copac în suferință are dreptul să urle: “proștilor, cretinilor, imbecililor, sinucigașilor, nu vă dați seama că vă tăiați lumea de sub picioare?”

*

Sindromul struțului, sado-masochismul igno-ranței, fuga de real, acoperirea adevărului cu cifre, vorbe promisiuni. Omisiunea și diversiunea tuturor discursurilor, evitarea sistematică a esențialului (a omului și a necazurilor sale), înlocuirea adevărului nu cu o minciună (ceea ce ar fi totuși ceva), ci cu un simulacru de adevăr, cu o mască de vorbe, convenționale și pur formale.

Scrie în Coran: “Ați zăvorât toate ușile ca să nu intre dușmanul. Adevărul bate la poartă, cine îi va deschide? Îl veți mai recunoaște? Îl veți mai putea primi? Îl veți putea deosebi de contrarul său – acum că sufletul vostru e plin de teamă, ură, vinovăție?”

*

Forma cea mai copilărească a Prostiei ar fi cruzimea. Fiindcă celelalte forme, mai mature și mai complexe – cum ar fi: suficiența, îngâmfarea, nevoia de lingușitori, alaiul și uluiala, foamea după

dragostea mulțimilor sau subalternilor, setea de decorații și distincții, pohta de a ordona, nepohta de a mai asculta vreo altă părere etc. – sunt incomparabil mai nocive decât simpla cruzime, adică plăcerea animalică de a bate, ucide, urmări și ancheta.

Într-o epocă total antisocratică, singurii și ultimii care aplică maieutica (metoda de obținere a “adevărului” prin întrebări succesiv inductive) nu au mai rămas decât... anchetatorii și procurorii. Ei pot să scoată din oricine, orice, oricând, chiar și urletul modern și contemporan după cupa de cucută salvatoare.

*

Nu îmi place cuvântul Prost-Prostie. E prea țărănesc - și la ora asta nu prostia rurală e cea care ne doare mai mult.. Aș evoca pe patronul meu - și al acestor caiete – pe Dezideriu Erasm, și aș folosi cuvântul mai echilibrat și mai decent (intermediar între Prostie și Nebunie), Sminteață.

Cauzele smintelii, susține Erasmus în Laus Stultitiae, ar fi: eroarea, amnezia, ignoranța. Ele sunt și cauze și mijloace în același timp.

Eroarea, amnezia, ignoranța: superb.

*

Trăim într-o epocă de uriașă, fantastică, explozie, expansiune și înstăpânire a PROSTIEI, ca valoare. Prostia inteligentă, științifică, descurcăreață, șmecheră; prostia sublimă, cezarcă, divină; prostia ca fundament, ca acoperiș, prostia ca stil.

Prostia ca monolog: ea nu cunoaște și nici nu recunoaște întreruperea, întrebarea, contrazicerea. Chiar dacă te ascultă, te ascultă numai ca să își audă propriile păreri, cuvinte, convingeri.

*

Știu că metafizica, morala, onthologia, theodiceea cea mai umilă și plină de uimire, se naște mai nou la cercetătorii înțelepți și cinstiți, din laboratoarele de biologie sau fizică. Fiecare pas spre necunoscut ridică la puterea 10-a misterul ce crește în față.

Dar și prostia, ucigașă, derivă tot din aceste naive laboratoare în care zgâriem cu unghia infinitul, absolutul, substanța, Taina.

Două fenomene – despre care citesc acum – mă umplu de uimire metafizică și de groază. Fenomenul zis “clonare”: demult caut o metaforă prin care să-mi explic proliferarea teribilă a prostiei, cruzimii și suficienței sau devoțiunii ignorante. Prin clonare. Dintr-o singură celulă se poate reface un întreg organism, cu toate genele ei ereditare. Al doilea fenomen care mă infioară ar fi așa-zisa fotografie hologramă: dacă o asemenea fotografie, reprezentând chipul cuiva, este fărâmată în bucăți mici de tot, fiecare ciob sau fărâmă va reda nu numai partea din fotografia inițială, ci imaginea integrală; adică chipul celui fotografiat holografic. Întregul, așadar, e prezent în fiecare parte, fiecare parte fiind un întreg ce nu se pierde și nici nu se divide.

Creierul funcționează holografic, fiecare neuron știind totul despre tot: eu însumi nu sunt decât un ciob ce reflectă întregul, am fost de mai multe ori spart în bucăți, fiecare parte însă a păstrat imaginea celui pe care îl reprezintă: poate că și conștiința lumii, atât de divizată azi, a păstrat neatins chipul pattern-ului inițial.

*

Prostia individuală și prostia de stat vor trebui să fie în mod “științific” separate și catalogate.

Prostia individuală este un minus ereditar, un dat psihoneurotic. Se înscrie între “cel greu de cap” și cretinul oligofren, trecând prin toate nuanțele de idiotie și tâmpenie pe care societatea le sesizează și le clasifică spontan și necruțător. Îl văd în fața ochilor pe bătrânul D. D. Roșca; în anii grei, era un fel de dascăl de pedagogie nu știu unde. Cu obidă îmi spunea: “e absurd, aștia îmi dau pe mână niște pui de cioară, și îmi cer să fac din ei, repede și fără nici o selecție, niște vulturi de mare înălțime!”)

Prostia socială ar fi prostia istorică a furnicarului care a luat-o razna, a stupului întors cu capul în jos, a termitelor devenite conștiente de rolul lor salvamund. Se decuplează inteligențele active, se sugrumă critica de jos, se încurajează selecția non-valorilor.

Asta la început. Mai târziu, turma se alcătuieste, măgarul își ia doctoratul și devine gânditor, câinii își iau licența în drept, primesc pistoale și dreptul de a se considera lupi: lupii geto-dacici. Limba devine limbaj și limbajul, lătrătură. Aplauzele și uralele înlocuiesc opinia publică și liberul arbitru.

Prostia socială e o boală politică pe care popoarele mici o primesc obligatoriu de la marile popoare, după eliberare, război sau revoluție prin corespondență.

Nr.187/Mai 07